

TÓTH MENYHÉRT (1904-1980)**Olvasó nő**

Olaj, vászon, 60,5x80,5 cm

Jelezve jobbra lent: TM

Kezdő ár: 2 000 000 Ft / 6 557 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated value: 9 836 – 13 115 EUR

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

- Tóth Menyhért festőművész gyűjteményes kiállítása.

Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely, 1964. katalógus: 30. (*Ülő asszony* címmel)

Az *Olvasó nő* Tóth Menyhért egyik legharmonikusabb figurája, amely a kerekdedség művészi „filozófiájának” égisze alatt készült valamikor a hatvanas évek elején. Tóth a maga sajátos, ízes és keresetlen frazeológiájában így beszélt a kerekded formák, a teljesség és a mindenség kapcsolatáról a hetvenes évek közepén: *„A teljesség. Ez az én legnagyobb álmom. A teljesség ábrázolása. Elkezdtek a munkámban megjelenni a kerek formák. Mert én a kerekdedségben valami teljességet érzek. (...) Úgy érzem, az állat is akkor boldog, ha kerek... Vagy az ember is... A nagymamám azt mondta egy szép lányra, vagy egy szép tehénkére: Ez bizony egészségös, mert olyan szép kövér! Hogy valamiben benne legyen az életnek a legteljesebb igénye, élése, hát én ezt csak így tudom elképzelni: kerek formákban.”* (Kernács 1976, 4.)

A kerekded teljesség mellett a hatvanas évektől kezdve az izzó fehérség minden színt magába foglaló optikai teljessége vált Tóth Menyhért festészetének másik vezérlő elemévé. A fehérség spirituális kultusza technikailag és formailag nagyjából azt jelentette, hogy a festő a hatvanas évek végétől kezdődően a színes olajfestékkel kialakított motívumokra újabb és újabb fehér rétegeket vitt fel egészen addig, amíg azok pasztózan, szinte vakolatszerűen beborították az egész festményt. A fehérség azonban már korábban, valamikor a hatvanas évek elején alapvetővé vált Tóth munkáiban, hiszen az ekkoriban keletkezett munkáin már sokszor dominálnak a fehérbeajlóan világos színharmóniák. Talán a kerekdedség és a fehérség formalista esztétikája és népi folklórba ágyazott panteizmusa állhat annak a stiláris korszakolásnak is a háttérében, amely magától a művésztől eredően vált meghatározóvá a szakirodalomban: „*allegorikus 1930 és 1945 között, expresszív realizmus 1958-ig, szimbolikus, mitologikus 1974-ig*”. (Zsellér Jenő feljegyzését idézi: Pap 1995, 101.)

Tóth pályáján a hatvanas évek nemcsak a régóta keresett, egyszerűségében is univerzális formavilág megtalálását jelentette, de az első szakmai sikerek is ekkor érték: 1964-ben 23 évnyi szünet és számtalan visszautasítás után újra egyéni kiállítást rendeztek neki. Először Hódmezővásárhelyen mutathatta be műveit, majd öt évvel később már Budapesten is, ahol a kritika kifejezetten ünnepelte a hitvilágában üdítően naiv, de formanyelvében még európai mércével is professzionálisan eredeti művészt. Az *Olvasó nő* ennek az új, sikeres, „*szimbolikus, mitologikus*” stílusnak az egyik legszebb darabja, hiszen a tyúkját és könyvét egyaránt magához ölelő, Madonna-szerű nőalak szinte tökéletes kört alkot a kompozíció középpontjában. A mű másik meghatározó eleme, a tyúkhöz és a könyvhöz hasonlóan gazdag szimbolikájú olajmécses, amely halványan derengő glóriát von az egész nőalak köré. A festmény terében azonban nemcsak a lámpa sugárzik, hanem a szinte teljesen kifejezéstelen és végletekig redukált arc is, amely már előre vetíti a hetvenes évek teljesen fehér, Napkorongszerű arcait: „*A középkorban a kiváló embert: a szentet úgy ábrázolták, hogy glória volt a feje körül. Én rájöttem, hogy nem az emberen kívül van ez az értékes sugárközpont, hanem az emberből magából sugárzik. Nap-arca van minden embernek.*” (Kernács 1976, 4.)

Kaszás Gábor

